

**Raport za lata 2019-2020 z wykonania
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Orla**

Orla, wrzesień 2021

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	2
2. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla.....	4
2.1. Działania w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	4
2.2. Działania w zakresie gospodarki wodnej.....	6
2.3. Działania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu.....	9
2.4. Działania w zakresie ochrony przed hałasem.....	9
2.5. Działania w zakresie obniżenia natężenia promieniowania elektromagnetycznego.....	10
2.6. Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii.....	10
2.7. Poważne awarie przemysłowe.....	11
2.8. Eksploatacja surowców naturalnych.....	12
2.9. Działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi.....	12
2.10. Działania w zakresie edukacji ekologicznej.....	13
3. Wnioski z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla.....	15

1. WSTĘP

Niniejszy raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla został opracowany zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.).

W 2019 r. opracowano Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla do 2021 r. z perspektywą do 2025 r., który stanowi aktualizację i kontynuację dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r.” uchwalonego przez Radę Gminy Orla w dniu 30 stycznia 2015 r. (uchwała Nr IV/16/15). Po przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim, ww. dokument został przyjęty uchwałą Nr VIII/60/19 Rady Gminy Orla z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla do 2021 r. z perspektywą do 2025 r.

Program określił podstawowe zadania i kierunki działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych w warunkach racjonalnego gospodarowania i zrównoważonego ekorozwoju. Do realizacji tych zadań włączone zostały wszystkie podmioty działające na rzecz rolnictwa, leśnictwa, a także służby i inspekcje. Obowiązki te ciążyą także na organach administracyjnych wszystkich szczebli i wszystkich mieszkańcach gminy.

Program Ochrony Środowiska zawiera wyszczególnione imiennie zadania o charakterze inwestycyjnym jak również organizacyjno-prawnym. Zadania zostały sformułowane po szczegółowej analizie istniejącego stanu środowiska w gminie oraz analizie SWOT sporządzonej na podstawie danych statystycznych, ankietowych i danych z Urzędu Gminy Orla.

Opis stanu środowiska poprzedzony został analizą przyczyn takiego stanu oraz wpływu środowiska na życie gospodarcze i społeczne. Oceny stanu środowiska dokonano z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji, tj.:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
2. Zagrożenia hałasem.
3. Pola elektromagnetyczne.
4. Gospodarowanie wodami.
5. Gospodarka wodno-ściekowa.
6. Zasoby geologiczne.
7. Gleby.
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.
9. Zasoby przyrodnicze.
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

W każdym z obszarów interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne, tj.:

- adaptację do zmian klimatu,
- monitoring środowiska,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- działania edukacyjne.

Cele ustalone w ramach poszczególnych obszarów interwencji ustalone w dokumencie mają charakter synergiczny. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru, może się

przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu.

W ramach *Programu Wójt Gminy* realizować może również zadania o charakterze organizacyjno-prawnym oraz promocyjnym i edukacyjnym.

Gminny Program Ochrony Środowiska został sporządzony na podstawie gruntownej znajomości aktualnego stanu środowiska w gminie. Podobnie jak polityka ekologiczna państwa określa on przede wszystkim:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ORLA

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy Gminy, sporządza co 2 lata raporty z realizacji programu ochrony środowiska, a następnie przedstawia Radzie Gminy. Raport zawiera swoiste podsumowanie działań podjętych dla realizacji zadań i osiągnięcia celów nakreślonych w Programie Ochrony Środowiska.

Poniżej przedstawiono syntetyczne oceny i informacje o realizacji zadań w rozbiciu na poszczególne obszary tematyczne zgodnie z zapisami w POŚ.

2.1. Działania w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Głównym celem długoterminowym jest kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Założone cele krótkoterminowe obejmują:

- 1) wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza,
- 2) spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych:

ograniczenie emisji niskiej,

modernizacja kotłowni,

zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub bardziej ekologiczne,

termomodernizacja budynków,

kontrola zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza,

modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg,

inne działania mające na celu ograniczenie emisji z transportu (w tym rozwój komunikacji zbiorowej „przyjaznej dla użytkownika”).

Na terenie gminy obowiązuje „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”. W 2020 r. Sejmik Województwa Podlaskiego przyjął uchwałę Nr XIX/236/2020 z dnia 08.06.2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie określenia "Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej".

Program nakłada na Gminę realizację działań naprawczych:

- rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej,
- edukację ekologiczną,
- stosowanie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu,
- wzrost efektywności energetycznej gmin, polegająca na wymianie niskosprawnych, starych kotłów oraz termomodernizacji budynków.

W 2019 r. zrealizowano projekt pn. „Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w gminie Orła” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa V Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii.

W ramach projektu właściciele nieruchomości otrzymali dofinansowanie na inwestycje z zakresu budowy nowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej wykorzystujących energię słoneczną polegające na instalacji ogniw fotowoltaicznych i/lub kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych lub gospodarczych, do wykorzystania na potrzeby własne. Wykonano 56 mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy od 2,03 MW do 4,64 MW, 31 instalacji kolektorów słonecznych i 11 instalacji mieszanych (mikroinstalacje fotowoltaiczne o mocy od 2,13 MW do 4,88 MW). W ramach realizacji projektu uzyskano dodatkową zdolność wytwarzania energii ciepłej ze źródeł odnawialnych równą 0,16 MWt oraz dodatkową zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – 0,21 MWe. Natomiast szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych określono na 226,77 ton równoważnika CO₂.

W 2020 r. wybudowano mikroinstalację fotowoltaiczną na potrzeby własne stacji uzdatniania wody w Orli w ramach projektu pn. „Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych na potrzeby własne stacji uzdatniania wody w Orli oraz stacji wodociągowej w Olekszach” ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa V. Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii. W ramach realizacji Projektu powstaną dwie mikroinstalacje fotowoltaiczne – przy budynku stacji uzdatniania wody w Orli oraz przy budynku stacji wodociągowej w Olekszach.

W 2020 r. wykonano termomodernizację budynku stacji uzdatniania wody w Orli jako element projektu pn. „Budowa, przebudowa stacji wodociągowej w miejscowości Oleksze, stacji uzdatniania wody w miejscowości Orła wraz z przebudową sieci wodociągowej w ulicy Partyzantów w Orli oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Orła” w ramach działania "Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich", poddziałanie

7.2"Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii" dla operacji typu gospodarka wodno – ściekowa" objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W 2020 r. rozpoczęto układanie linii gazociągu w ulicy Bielskiej, częściowo w ulicy Mickiewicza i w ulicy Kleszczelowskiej w Orli.

W 2020 r. Gmina Orla złożyła wniosek o dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego zadania pn. „Redukcja niskiej emisji w Gminie Orla poprzez instalacje OZE przez mieszkańców na potrzeby produkcji elektrycznej i ciepłej”. Dofinansowanie dotyczy zakupu i montażu instalacji OZE wykonanych przez mieszkańców we własnym zakresie.

W 2020 r. Gmina Orla otrzymała dotację na wykonanie I etapu modernizacji oświetlenia ulicznego. Projekt zakładał wymianę 383 szt. ulicznych opraw oświetleniowych na nowoczesne

lampy typu LED w miejscowościach, w których są zainstalowane żarówki o najwyższej mocy: Orla, Krywiatycze, Koszele, Szczyty - Nowodwory, Szczyty - Dzieciołowo, Gredele, Dydule, Wólka Wygonowska.

W 2020 r. Kierownik Gminnego Ośrodka Opieki Społecznej w Orli został upoważniony do wydawania zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Zaświadczenie o dochodach jest obowiązkowym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie w ramach programu „Czyste Powietrze”.

W latach 2019-2020 wydano 11 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć polegających na budowie farm fotowoltaicznych na terenie gminy Orla.

W celu ograniczenia emisji pyłów prowadzono również przebudowy dróg gminnych oraz współfinansowano przebudowę dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy Orla.

W latach 2019-2020 przebudowano na terenie gminy Orla następujące drogi powiatowe:

- 1) drogę w obrębie wsi Koszki – w ramach inwestycji ułożono podwójną, nową nawierzchnię bitumiczną na odcinku o długości 1 194 m, wykonano zjazdy asfaltowe na drogi boczne oraz na posesje z kostki betonowej, ułożono betonowe odwodnienie, ustawiono nowe znaki drogowe;
- 2) ulicę Kleszczelowską w Orli – inwestycja polegała na wykonaniu 2 warstw nowej nawierzchni asfaltowej na całej jej długości 1 114 m, ułożeniu nowych chodników z kostki betonowej, zjazdów na posesje, a także na wymianie hydrantów wodociągowych.
- 3) drogę w obrębie Gredele – utwardzono pobocza drogi kruszywem naturalnym łamanym. Wykonane prace posłużą jako podbudowa przy poszerzaniu ulicy asfaltem.

2.2. Działania w zakresie gospodarki wodnej

Celem długoterminowym jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

Cele krótkoterminowe to:

- 1) zapewnienie dobrej jakości wody pitnej:
 - modernizacja i rozbudowa systemów poboru i uzdatniania wody,
 - budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych,
- 2) racjonalizacja gospodarowania zasobami wód:
 - ograniczenie poboru wód dla przemysłu i rolnictwa,
 - przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi,
- 3) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:
 - budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji,
 - budowa kanalizacji deszczowej,
 - budowa oczyszczalni przydomowych tam, gdzie brak będzie kanalizacji w okresie perspektywicznym,
 - ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni,
 - ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa przez wyposażanie w zbiorniki na gnojowice i płyty obornikowe i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin (szkolenia),
 - wspieranie rolnictwa ekologicznego,
 - opracowanie warunków korzystania z wód regionu i zlewni,
 - prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych,
- 4) zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie suszy i skutkom wezbrań powodziowych:
 - kontynuacja zadań wynikających z "Programu nawodnień rolniczych województwa podlaskiego na lata 2007- 2013" w tym m.in. odbudowa, modernizacja i budowa nowych sztucznych zbiorników wodnych i stawów rybnych, magazynowanie dodatkowych zasobów wody, odbudowa lub modernizacja: rzek, modernizacja systemu nawodnień grawitacyjnych, modernizacja i odbudowa stacji pomp,
 - realizacja "Programu zwiększania lesistości kraju",
 - retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych,
- 5) odtworzenie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek:
 - zapewnienie ciągłości rzek poprzez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb,
 - ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,

wdrażanie małej retencji.

W 2020 r. przebudowano stację wodociągową w Orli oraz część linii wodociągowej w ul. Partyzantów w Orli, jako część projektu pn. „Budowa, przebudowa stacji wodociągowej w miejscowości Oleksze, stacji uzdatniania wody w miejscowości Orla wraz z przebudową sieci wodociągowej w ulicy Partyzantów w Orli oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Orla” w ramach działania "Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich", poddziałanie 7.2 "Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii" dla operacji typu gospodarka wodno - ściekowa” objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Wykonano m.in. remont budynku technologicznego oraz jego termomodernizację. Wymieniono wszystkie urządzenia technologiczne, elektryczne, wodociągowe i kanalizacji wód popłucznych. Stare porzewiałe zbiorniki podziemne zastąpiono nowymi nadziemnymi o większej pojemności. W kierunku miejscowości Krywiatycze wykonano nowe rozgałęzienie linii wodociągowej. Teren ogrodzono, zasiano trawę, a plac manewrowy utwardzono kostką betonową.

W efekcie realizacji projektu nastąpiła poprawa warunków życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez przebudowę i rozbudowę infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem w wodę w celu polepszenia jej jakościowych parametrów, zapewnienie sprawnej dystrybucji wody oraz poprawa stanu środowiska naturalnego (zmniejszenie zanieczyszczenia wód gruntowych).

W latach 2019-2020 podjęto działania zmierzające do budowy zbiornika wodnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy rzece Orłanka w Orli.

W 2020 r. udzielono pomocy finansowej w formie dotacji w wysokości 20 000,00 zł spółce wodnej działającej na terenie gminy Orla, przeznaczonej na utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz sposobu jej rozliczania.

Na bieżąco podejmowane są działania związane z uregulowaniem gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach o rozproszonej zabudowie poprzez dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. W okresie objętym niniejszym raportem wybudowanych zostało przy wsparciu finansowym z budżetu gminy 7 przydomowych oczyszczalni ścieków. W sumie na dzień 31 grudnia 2020 r. z dofinansowaniem z budżetu Gminy Orla wybudowano 53 przydomowych oczyszczalni ścieków. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków będzie realizowana do czasu pełnego zaspokojenia potrzeb w tym zakresie.

Gmina współpracuje z jednostkami wyspecjalizowanymi w zakresie upowszechniania zasad oraz przeprowadzania szkoleń dla rolników dotyczących racjonalnego stosowania nawożenia oraz środków ochrony roślin.

Prowadzone są działania we współpracy:

- 1) z Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie monitoringu podstawowego m. in. czystości wody rzeki Orłanka;
- 2) z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w zakresie oceny stanu sanitarno-epidemiologicznego (badania jakości wody pitnej ze wszystkich ujęć wody na terenie

gminy). Badania wody prowadzone są przynajmniej cztery razy w roku na każdym ujęciu wody (dwa ujęcia wody);

Informacja o jakości wody pitnej jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Orla.

Dwa razy do roku są badane ścieki komunalne z oczyszczalni ścieków w Dydulach.

2.3. Działania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

Celem długoterminowym jest zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej.

Cele krótkoterminowe:

1) pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych gminy:

inwentaryzacja przyrodnicza gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000,

promocja walorów przyrodniczych gminy,

edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000,

2) zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk:

czynna ochrona terenów podmokłych oraz łąk i pastwisk cennych przyrodniczo,

opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych (w tym czynna ochrona fauny np. nietoperzy, bociana białego),

przeciwdziałanie pogorszeniu się stanu siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000 oraz w razie potrzeby podejmowanie działań kompensacyjnych,

3) zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych.

Warunki zachowania różnorodności biologicznej i ochrony siedlisk przyrodniczych określone są w wydawanych przez Wójta decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach przy każdej realizowanej w gminie inwestycji wymagającej ww. decyzji.

W 2020 r. zgłoszono zamiar usunięcia drzew w miejscowości Pawlinowo na obszarze Natura 2000.

2.4. Działania w zakresie ochrony przed hałasem

Celem długoterminowym jest zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkoterminowe:

1) rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców gminy na ponadnormatywny hałas:

opracowanie wynikających z map akustycznych programów ochrony przed hałasem,

monitoring hałasu komunikacyjnego,

zwiększenie kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu,

2) eliminacja narażenia mieszkańców na hałas:

remont nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,

opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska,

zastosowanie różnych środków ograniczających rozprzestrzenienie się hałasu w środowisku,

tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.

Uciążliwości związane z hałasem w gminie mają charakter lokalny. Jedynie w niektórych miejscowościach, zwłaszcza przy trasach drogowych krajowych i wojewódzkich, mogą wystąpić uciążliwości związane z hałasem powodowanym przez tranzytowy ruch samochodowy, zwłaszcza pojazdów ciężkich.

W celu ograniczenia emisji hałasu prowadzono przebudowy i remonty dróg przebiegających przez teren gminy Orla.

2.5. Działania w zakresie obniżenia natężenia promieniowania elektromagnetycznego

Celem długoterminowym jest zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Celem krótkoterminowym jest utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych i ten cel jest osiągany, gdyż na terenie gminy, w miejscach dostępnych dla ludności, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego, nie stwierdzono przekraczania dopuszczalnych poziomów promieniowania.

2.6. Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii

Celem długoterminowym jest ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Celem krótkoterminowym jest zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii:

określenie potencjalnych możliwości rozwoju energetyki w gminie,

termomodernizacja budynków,

modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych (pozwalająca obniżyć poziom awaryjności),

modernizacja układów technologicznych skutkująca zmniejszeniem zużycia materiałów, wody lub energii.

Prowadzone są działania w celu zwiększenia produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Mieszkańcy we własnym zakresie realizują termomodernizację budynków mieszkalnych.

W 2019 r. Gmina Orla zrealizowała projekt pn.: „Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w gminie Orla” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa V Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii, polegającego na montażu kolektorów słonecznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych na 98 posesjach mieszkańców gminy.

Ww. celom służą także opisane wcześniej projekty i działania:

- termomodernizacja budynku stacji uzdatniania wody w Orli jako element projektu pn. „Budowa, przebudowa stacji wodociągowej w miejscowości Oleksze, stacji uzdatniania wody w miejscowości Orla wraz z przebudową sieci wodociągowej w ulicy Partyzantów w Orli oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Orla”;
- budowa linii gazociągu w ulicy Bielskiej, częściowo w ulicy Mickiewicza i w ulicy Kleszczelowskiej w Orli;
- złożenie wniosku o dofinansowanie zadania pn. „Redukcja niskiej emisji w Gminie Orla poprzez instalacje OZE przez mieszkańców na potrzeby produkcji elektrycznej i ciepłej”;
- otrzymanie dotacji na wykonanie I etapu modernizacji oświetlenia ulicznego;
- wydanie 11 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć polegających na budowie farm fotowoltaicznych na terenie gminy Orla.

Zakład energetyczny sukcesywnie przeprowadza modernizację linii przesyłowych, w celu zmniejszenia jej awaryjności i ilości przerw w dostawie energii elektrycznej.

2.7. Poważne awarie przemysłowe

Celem długoterminowym jest zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych.

Celem krótkoterminowym jest monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych:

- prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych,
- wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego,
- edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców gminy.

Gmina współpracuje z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w celu zapobiegania lub usuwania pojawiających się zagrożeń. W latach 2019-2020 nie odnotowano poważnych awarii przemysłowych.

Państwowa Straż Pożarna cyklicznie organizuje ćwiczenia przeciwpożarowe.

2.8. Eksploatacja surowców naturalnych

Celem długoterminowym jest zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi. Celem krótkoterminowym jest ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prac geologicznych i eksploatacji kopalin poprzez:

- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Kwestie ochrony niezagospodarowanych kopalin są uregulowane w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orla.

2.9. Działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

Celem długoterminowym jest ochrona powierzchni ziemi.

Cele krótkoterminowe:

- 1) zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju:
 - rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
 - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
 - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- 2) wskazanie obszarów zanieczyszczonych i ich rekultywacja:
 - rozpoznanie obszarów zanieczyszczonych,
 - rekultywacja rozpoznanych obszarów,
- 3) racjonalna gospodarka odpadami.

Prowadzone są działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest. W 2020 r. kolejny raz odbierano i utylizowano wyroby zawierające azbest przy wsparciu finansowanym WFOŚiGW w Białymstoku oraz środków własnych gminy.

Odpady azbestowe w ilości 52,92 Mg, zostały odebrane z 26 posesji oraz przetransportowane i unieszkodliwione przez firmę Bodicom Tomasz Bagniewski, ul. Karmelicka 19 lok. 122, 00-168 Warszawa.

Wszyscy mieszkańcy są objęci systemem odbioru odpadów zorganizowanym przez Gminę. Każde z gospodarstw domowych wyposażone jest w pojemnik na odpady zmieszane i na odpady zebrane selektywnie:

- worki niebieskie oznakowane napisem "PAPIER" z przeznaczeniem na papier,
- worki zielone z napisem "SZKŁO" – na szkło kolorowe i białe,
- worki żółte oznakowane napisem "METALE I TWORZYWA SZTUCZNE" – na metale i tworzywa sztuczne oraz odpady wielomateriałowe,

- worki brązowe z napisem "BIO" - do gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji,
- worki czarne - na popiół;

Ponadto gminne nieruchomości wyposażone są w kontenery na odpady zmieszane, a przy budynkach gminnych znajdują się pojemniki na odpady zmieszane, szkło, tworzywa sztuczne i metal, papier oraz odpady mineralne (popiół).

W Aptece w Orli jest zlokalizowany pojemnik do zbierania przeterminowanych leków.

Raz w roku jest organizowana objazdowa zbiórka odpadów problemowych (odpady wielkogabarytowe, opony, opakowania po chemikaliach, itp.).

W sumie w 2019 r. zebrano 680,785 Mg odpadów komunalnych, a w 2020 r. - 610,3414 Mg.

W 2020 r. zostały podjęte nowe uchwały dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi:

- 1) uchwała Nr XIII/107/20 - 30.03.2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie zarządzenia poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczenia inkasentów i ustalenia wynagrodzenia za inkaso;
- 2) uchwała Nr XIV/121/20 z dnia 29.05.2020 r. w sprawie górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, świadczonych na terenie gminy Orla;
- 3) uchwała Nr XVII/152/20 z dnia 8.10.2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów wprowadziła w życie zmiany dotyczące m. in. określenia rodzajów odpadów odbieranych od właścicieli nieruchomości, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych i bioodpadów z terenu nieruchomości zamieszkałych w okresie od kwietnia do października, określenia sposobów zagospodarowania odpadów, a także określenia zasad zgłaszania niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady. Informację o gospodarowaniu odpadami zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Gminy Orla. W harmonogramie odbioru odpadów komunalnych dostosowano częstotliwość odbioru odpadów zgodnie z uchwałą.

W 2019 r. koszt odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych, których właścicielem jest Gmina wyniósł 57 634,20 zł, a w 2020 r. - 61 147,80 zł.

W latach 2019-2020 aktualizowano ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni zlokalizowanych na terenie gminy Orla.

2.10. Działania w zakresie edukacji ekologicznej

Celem długoterminowym jest wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cele krótkoterminowe:

- 1) wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami:

działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do możliwości wykorzystania innych alternatywnych źródeł energii,

działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do uświadamiania mieszkańcom zagrożenia jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych,

edukacja w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi,

działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii,

2) oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców:

propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne,

podnoszenie świadomości w zakresie negatywnego wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych,

3) wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska:

przeprowadzenie edukacji ekologicznej celem zmniejszenia emisji hałasu, ze szczególnym naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów: carpooling (jazda z sąsiadem), ecodriving (ekojazda),

edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,

szkolenia dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk.

Na bieżąco prowadzony jest rejestr informacji o środowisku i jego ochronie, który jest udostępniany przez pracownika zajmującego się ochroną środowiska osobom zainteresowanym oraz publikowany na stronach Ekoportal.pl. Ponadto rozdysponowywane były foldery i ulotki dotyczących tematyki ochrony środowiska.

Wśród mieszkańców gminy popularyzowane są zasady właściwego gospodarowania odpadami oraz informacje o zagrożeniach, jakie stwarza spalanie odpadów w piecach domowych. Powyższe wiadomości są przekazywane na zebraniach wiejskich, publikowane na stronie internetowej Urzędu Gminy Orla oraz przekazywane w formie ulotek przez firmę PUK Sp. z o.o. w Hajnówce.

W omawianym okresie w Szkole Podstawowej z d. n. j. b. w Orli realizowane były programy ekologiczne.

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Hajnówka zobowiązane było do promowania selektywnej zbiórki odpadów poprzez przeprowadzenie akcji informacyjnej w formie ulotek informacyjnych, dotyczącej zasad segregacji odpadów, a także poprzez przeprowadzenie konkursu ekologicznego z nagrodami dla dzieci w szkole podstawowej, dotyczącego prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi. W latach 2019-2020 ww. przedsiębiorstwo przeprowadziło działania edukacyjne w tym zakresie.

Na lekcjach przyrody i biologii w każdym roku szkolnym są realizowane zagadnienia z edukacji ekologicznej.

3. WNIOSKI Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ORLA

W latach 2019-2020 zrealizowano lub rozpoczęto realizację około 15% zadań zdefiniowanych do realizacji na terenie gminy Orla w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Orla.

Pozostałe zadania inwestycyjne:

- nie były realizowane w okresie sprawozdawczym lub ich realizacja została przesunięta w czasie ze względów finansowych lub organizacyjnych (opracowanie dokumentacji, uzyskanie wymaganych pozwoleń) m.in. część działań w zakresie remontów i modernizacji dróg, budowa PSZOK.

Źródło finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska stanowiły środki własne Gminy, przy wsparciu środków unijnych (RPOWP 2014-2020, PROW), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Do realizacji w następnych latach pozostało wiele przedsięwzięć inwestycyjnych, niezbędnych do uzyskania stanu pełnej poprawy w zakresie ochrony środowiska. Będzie to głównie kontynuacja działań już rozpoczętych, w zakresie:

- 1) przebudowy hydroforni Olekszach,
- 2) rozbudowy sieci kanalizacyjnej,
- 3) budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 4) usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 5) modernizacji istniejących źródeł ciepła,
- 6) rozwoju energetyki odnawialnej,
- 7) upowszechniania edukacji ekologicznej.

Prawo ochrony środowiska przewiduje wykonanie aktualizacji programów ochrony środowiska co 4 lata, co umożliwi doprowadzenie zapisów programu do zgodności z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i unijnego.

Sporządziła: *Izabela Wojciuk*

WÓJT
/-/
mgr Leon Pawluczuk